

Съвременни аспекти на Черноморския регион

Проф.д.ик.н. Нина Дюлгерова

Благодаря за предоставената ми възможност да споделя някои свои мисли. Ще се опитам да бъда кратка и делова, тъй като времето напредна, а у мен се появиха няколко не толкова въпроси, колкото тези, които се основават върху това, което чух досега днес. Ще се опитам да бъда конструктивна.

Първо. Нека да се върнем на темата, която в момента е обект на обсъждане, а именно Източното партньорство, което за мен е надграждаща инициатива върху Черноморска синергия, която го предшества и всъщност е базата, върху която се надграждат тези европейски инициативи, а именно Политиката за добросъседство.

Оттук, имам едно конструктивно предложение. По време на първата част от форума се появиха няколко предложения, свързани с Комитета за енергийна сигурност. С колегата Вигенин коментирахме в паузата, че вместо да се спори и да се говори за пети комитет и не знам си още колко бройки, стигнахме с него до консенсус, че е най-добре да си бъде Комитет за сигурност и вътре да влиза всичко.

Мисля, че всички се обединяваме около идеята, че когато говорим за енергетика аз слагам едно "ГЕО". Геонерегетиката това е основният коректив на международните отношения, които обединяват всичко. Там влиза и сигурността.

Извинявайте, господин Калфин, но когато казахте, че Черно море трябва да има самостоятелна политика и своето самостоятелно място бих искала да опонирам, защото в този вече глобализиран свят ние трудно можем да говорим за самостоятелност на която и да е точка на земното кълбо.

За мен последното доказателство в посока на това, което говоря, е – всички си спомняте преди няколко дни в Иран какво се подписа и между кого – между Иран, Турция и Бразилия. След като Бразилия се намесва в регионалните отношения ние за Черно море не можем да говорим, че е нещо, което е извън процесите в субрегионален, регионален или глобален план.

Когато говорим за Източното партньорство, бих искала да споделя също една такава идея за Беларус. Посланикът на Беларус много емоционално и аргументирано отстояваше своята позиция. Аз съм склонна да мисля, че в Източното партньорство се направи една много сериозна крачка напред в процеса именно на демократизиране, но най-вече в процеса на приобщаване на всички държави, които са съседни на Европейския съюз. Доста странно беше досега във всички инициативи на Европейския съюз да се коментират както държавите в Черноморския регион – говорим за постсъветското пространство, а понякога и по-далеч – за държави от Средна Азия, но без Беларус.

Тези държави в постсъветското пространство в различен период от време през това десетилетие на 21 век фигурираха в документите, резолюциите и обсъжданията както на Европейския парламент, така и на всички други институции на еврозоната. Беларус се появи най-накрая като част и то съществена част от постсъветското пространство, независимо, че е гранична зона на Европейския съюз.

Това, което в момента и днес се коментира – разбира се нашите депутати в Европейския парламент са много по-запознати от всички нас с тези сложни разговори, преговори и надграждане на това, което в момента коментираме, но мисля, че добре би било да се постигне един консенсус за равенство в Източното партньорство

на тези шест държави, които са включени в тази европейска инициатива.

Още една идея, която според мен от година и половина се върти в политическото и публичното пространство, но днес за пореден път беше доказано, че е актуална и се надявам нашите депутати от Европейския парламент и техните колеги, които тук присъстват от Черноморския регион да разберат нещо много важно. В Черноморския регион имаме Балкани, имаме Кавказ. В Черноморския регион имаме и европейската част на постсъветското пространство, разбира се, с Русия като константна величина, около която всичко се върти. В контекста на тази геополитическа конфигурация има един съществен елемент, който не трябва да се подценява.

Трябва да се има предвид, че когато се изготвя европейска политика в Брюксел не трябва да се забравя това, което днес всеки представител на черноморските държави от постсъветското пространство много ясно и ярко изрази. То се състои в следното. Всяка една от тези шест държави в Източното партньорство има своите проблеми, своите приоритети и своята визия за отношенията си с Европейския съюз. Това означава, че Европейският съюз, когато подхожда към реализацията на тази последна инициатива трябва да е наясно, че с всяка една от тези държави трябва да води диалог, в който спецификата и както тук някои от колегите, които се изказаха, казаха да се съобразяват с идентичността. Дали ще е етническа, дали ще е конфесионална, дали ще е икономико-социално-политическа – това е вече в рамките на диалога, който ще се води. Когато се води този диалог е по-важно другото. Резултатът от диалога – дали ще е Брюксел – Киев, Брюксел – Тбилиси, Брюксел – Ереван или Брюксел – Баку той трябва да се основава на диалог, в който конкретната програма и конкретните инициативи да

бъдат обвързани с реалното решаване на въпросите във всяка една от тези държави.

В постсъветското пространство политическите единици са с коренно различна и специфична насока на развитие от това, което е в Европейския съюз. И тук вече слагам и Румъния, и България като гранични зони, като не забравям нито за миг, че легитимират присъствието на Еврозоната в Черноморския регион.

Това означава, че – преминавам към една друга тема, която е свързана и с енергийната сигурност, но смятам, че е много по-важно да си изясним някои неща, свързани с така наречените “замразени конфликти”. Те са съществена част от енергийната сигурност, защото през последните години се доказва нещо много важно.

Не само държавите-производителки, но и транзитиращите държави трябва да имат гарантирана сигурност - сигурност, която е свързана както с териториалния интегритет, така и с границите и най-вече с политическата и социалната сигурност на съответната държава.

В резултат на това до 2008 г. съществуваха “замразени конфликти” в Черноморския регион, на Балканите – Косово, в постсъветското пространство – в Приднестровието, Нагорни Карабах, Абхазия и Южна Осетия. От 2008 г. единствените, които останаха с термина “замразени конфликти” това са Приднестровието и Нагорни Карабах. Но когато говорим и за Абхазия, Южна Осетия и за Косово аз съм вече по-склонна да използваме термина “проблемни зони за сигурност”, което обединява под общ знаменател всичките тези райони, които коментираме.

Съгласна съм с това, което преди малко се каза – ставаше въпрос за Грузия, Абхазия и Южна Осетия – но аз бих прибавила към това и Косово. Проблемите продължават да съществуват.

Трябва да се има предвид и нещо много важно. Ако Косово остава с някакъв елемент на напрежение, което правилно беше казано преди малко, винаги може да бъде използвано за решаване на политически или някакви геостратегически цели, но що се отнася до Абхазия и Южна Осетия – нека да не си правим илюзии за промяна на процесите след август 2008 г.

След 2008 г. Абхазия и Южна Осетия се превърнаха – особено от февруари насам с поредицата от споразумения, които бяха подписани двустранно, с редицата институционални промени - в един руски фортпост в Черноморския регион.

Що се отнася до Приднестровието и Молдова – да, коментираше се днес нещо, което е актуално и което е още един признак за това, че просто в постсъветското пространство на Черноморския регион се възвръщат позициите на Русия и в момента руско-украинското споразумение е един ясен сигнал, че нещата се развиват в едно, бих казала, предсказуемо русло. Геополитическият модел на постсъветското пространство, което е гранично на Европейския съюз, вече се променя в една посока, с която Европейският съюз и респективно Брюксел, трябва да се съобразява дотолкова, доколкото да има ефективни резултати от тази инициатива, която в момента обединява всички нас да коментираме стратегия, да коментираме конкретика.

Що се отнася до Армения и Азербайджан в контекста на Нагорни Карабах – това също е сигурност. Това е също “замразен конфликт”, но изхождайки от процесите, които в момента се развиват най-вече в Кавказ, там ще продължат да съхрани своята визия и структура. Статуквото ще бъде запазено по редица причини, ако не искаме действително Черноморският регион да не бъде вече само проблемна зона за сигурност, а да се превърне в зона на нарастващо напрежение. Гаранция, че това няма да се случи за мен

е, че Черноморският регион е основната транзитна зона за диверсификационните енергийни проекти, които са гаранция за мира и сигурността в Черноморския регион, независимо от широката сфера на дейности, които се осъществяват от Европейския съюз и в които всеки един от нас като личности, общества и институции, се опитва да намери най-оптималния вариант за сигурност, сътрудничество и просперитет в него. Благодаря ви!